A. Jûrdža fonda protektoram

Aloizam Budžem 60 godu

Storp sovim laika bîdrim A. B. ir vîneigais latgaļu darbiņiks, kas nav „nūlicis irūci molā", nu sovas sabîdrysķōs darbeibas sōkuma leidz pat pādejam laikam. Jys ir vîns nu nadaudzajim sovas paaudzes radzamōkim cylvākim, kam Dîvs ir paleidzējis izaglōbt kara vātrōs nu deportacijom un un izkļyut breiveibā.

Dzimis A. B. ir Leivōnu pogostā 1896. goda 19. septembrī zemņika sātā; uzaudzis un izgleiteibu îgivis tamā gorā, kū myusu Dzimtinē nūteice dîvi faktori: Katōļu Bazneica un latgaļu gimines tradicijas. Vînkōršeiba, strōdeigums un turēšonōs pi tāvu tradicijom ir vōrdi, kas vyslobōk rakstu-roj tū atmosferu, kaidā auga tō laika paaudze. Kai jauneklis A. B. tyka īsaukts pyrmajā Pasauļa karā, kuram turpynojūtīs trejs godi ceinējōs pret komunistim. Ceiņom izabeidzūt, atsagrīze Dzimtinē, kur dorba beja daudz, bet kvalificētu dareitōju moz. Tod ar vysu sporu A. B. devēs sabîdryskā dorbā. Vyspyrms dîvi godi beja par skūlōtōju Krōslovas latvīšu 6 kl. pamatskūlā, tod Daugovpiļs apriņka skūlu vaļdes uzdavumā nūorganizēja Kombuļu 6 kl. pamatskūlu, kuru vadēja dîvi godi. Pēc tam tyka aicynōts uz Reigu par īrēdni Tautas Labklōjeibas Ministrijā.

Divi godi (1929-31) A. B. beja par Ikšlītu ministra bîdru Latgolas lītōs, beja pādejōs Saeimas deputats, īvālāts nu Latgolas apgobola un pādejā Latvijas demokratiskā vaļdeibā — pādejā lykumeigā vaļdeibā A. B. beja pylntīseigs Ministru kabineta lūceklis, pōrzynojūt Zemkūpeibas resoru. Pēc 15. maja apvārsuma A. B. nūgōja molā nu aktivōs politikas un nūsadeve kulturali saimnīcyskam dorbam. Pašvaļdeibas un sabîdryskōs organizacijas ir golvonais dorba lauks, kur A. B. ilyka sovu energiju un organizatora prasmi. Tei beja jō sirds lita un jō myuža dorbs. A. B. ir dorbōjis šaidōs pašvaļdeibōs un organizacijōs: sōkumā Krōslovas pogosta padūmē, vālōk Leivōnu pogosta padūmes prīkšsādatōjs, kai tautas vālāts pōrstōvis šymā omotā palyka leidz 1934. goda apvārsumam, kod tyka atjemtas tīseibas vēlēt sovas pašvaļdeibas un tamā vītā tyka īcalti nu augšas „vodūņam" iztapeigi ciļvēceni, beja īvālāts par Daugovpiļs apriņka vaļdes lūcekli, tod lauksaimnīceibas bîdreibā, kooperativā un krōjaizdavu sabîdreibā. Vairōkas reizes tyka īvālāts Latgolas apgobola saimnīcyskūs organizaciju vadeibā: Latgolas lauku īpašumu apdrūšynōšonas pret guni sabîdreibā, Kulturveicynōšonas bîdreibas Saule (Centrs Daugovpilī) centrālōs vaļdes lūceklis. Nav bejis nivīnas īvārōjamōkas konferences Latvijas postōvēšonas laikā Latgolas mārūgā, kur A. B. nabyutu jemis daleibu. Lelōku tīsu jys ir tōs vadējis kai sanōksmes īvālāts prezidija lūceklis.

Aktivā politikā A. B. ir dorbōjīs kai kristeigais demokrats. Latvijas republikas laikā sovā darbeibā vînmār vadējīs nu vyspōrejom Latgolas, bet it seviški nu Latgolas mozō cylvāka interesem. Tiklab dorbojūtīs Reigā centralajōs institucijōs kai pašvaļdeibōs, A. B. aktivi un efektivi ir īsastōjis par Latgolu un Latgolas mozō cylvāka vajadzeibom. Tys ir A. B. nūpalns, ka latgaļu jaunō paaudze atroda sev maizes dorbu Latgolā kai rūbežsorgi, policisti, pašvaļdeibu darbiņiki, skūlōtōji un pat īstōžu vadeitōji. Latgola tod tyka pōrplyudynōta ar īrēdnim (pēc principa: kolpi nu Latgolas, īrēdni uz Latgolu) nu pōrnūvodim un tei beja smoga problema atrast dorbu Latgolas ļaužu pīaugumam.

J. Leidumnīks

TAUTAS DARBINĪKAM

(Akrostichs)

Ar sirds degsmi dorbu esi veicis,
Lykumi taisni nu Tevis balsteiti tyka.
Ogrōk tī cylvākim kolpōja daudz,
It seviški breiveibas laikūs, kod vosora zīdēja.
Zynu, ka Tu beji, kas rōdēja ceļu
It taisnu, jo pats tū veidōji
Jau tōlā pagōtnē, kad tymsa vēļ beja.
Spūžumu devi, kad Latvija topa.

Bez bailem, spāka pylns Tu ceļu gōji
Un tauta Tev sekōja leidza.
Daudz loba cylvākim devi
Zam sorkonboltsorkonō karūga.
Esi prīka pylns tagad, gaviļu svātkūs!

Byudams par Ikšlītu Ministra bîdru Latgolas lītōs, A. B. kotru nedeļu pa reizei izbrauce uz Latgolu, lai apstōkļus nūskaidrōtu uz vītas un lai pōrsalīcynōtu par īsnāguma pareizeibu un vajadzeibu. Nivīna vēstule un nivīns lyugums natyka atstōts bez atbiļdes. Svoreigōkūs gadējumūs tyka „calta kōjōs" partijas centralkomiteja un Saeimas frakcija. Un rezuļtatā pulka Latgolas intereses skōrušī gadējumi tyka nūkōrtōti labvēleigi, jau nimoz narunojūt par daudzumu lokalu gadējumu.

Blokus sabîdryskam un administrativam dorbam A. B. ir strōdōjis ari kai publicists. Jō roksti ir īspīsti Latgalītī, Zemņika Ziņōs, un Latgolas Vōrdā, vysā vairumā par sabîdryski politiskim tematim. Lelōkū tīsu pasarakstējis kai A. Pūrmalīts, zynoms, daļa jō artikeļu ir publicāti ar pylnu parokstu.

Kai aktivs latgaļu preses veicynōtōjs A. Budže ir strōdōjis vysus šūs godus ari trymdā, un sēja lelōks pulks latgaļu un 1945. goda septembrī nūsadybynojūt nūmetnei Neuötting'ā, A. B. beja tōs imitniks leidz nūmetnes likvidacijai 1948. goda augustā. Tod pōrsacēle uz Bad Aiblingu, nu kurīnes izcelōja uz ASV. Nu 1951 g. A. B. dzeivoj Kanadā, Toronto piļsātā.

Kai cylvāku A. B. raksturoj pīnōkuma apziņa (jys sovus uzdavumus izpylda ar karaveira stōju), atsauceiba cytu vajadzeibom un solidaridate. Kai tautas darbiņiks jys ir vadējīs vînmār nu vyspōreibas, na nu personeigom interesem. Un kod daudzejī nūlyka īrūci molā, tōdēļ ka personeigi sev lobumu navarēja īgyut, A. B. nikod nasarōve molā un īspēju rūbežōs pat vyssmogokūs un riskantōkūs apstōkļūs strōdōja tautas lobā, izjamūt vîneigi boļševiku okupicijas godu (1940-41), kod vajadzēja slēptīs, lai glōbtu dzeiveibu. Cytaidi jō myužs ir aizritējis mūdreibā un dorbā par svēteibu Latgolai. Ar vysu dedzeibu jys ir īsastōjis par taisnu lītu. Byudams Neuötting'as nūmetnē jys vadēja latgaļu grupu un beja, izraudzeits par katōļu draudzes vacōkū.

Kai uz rakstureigu gadējumu var nūrōdeit uz vînu apstōkli, kur A. B. aktivi īsastōja par latgaļu tīseibom. Nūmetnes administracijas vēlēšonōs 1947. godā beja divi saroksti (divi bloki: latgaļu un pōrnūvodnīku bloks). Vēlēšonōs pōrnūvodnīku saroksts beja dabōjis 58 % nu vysim bolsim, latgaļu bloks dabōja 42 %. Taču latgalim natyka dūta nivīna vīta nūmetnes pōrvaļdē, un vysas vītas pajēme tī, kas beja dabōjuši 58 % bolsu. Pret šaidu pōresteibu tyka sparti energiski tiskim tematim. Lelōkū tīsu pasarakstējis kai A. Pūrmalīts, zynoms, daļa jō artikeļu ir publicāti ar pylnu parokstu.

Kai aktivs latgaļu preses veicynōtōjs A. Budže ir strōdōjis vysus šūs godus ari trymdā, un nu tō laika kai iznōk žurnals Dzeive un vîneigais latgaļu laikroksts breivajā pasaulī „Latgolas Bolss", A. B. ir pastōveigs leidzstrōdnīks.

1944. goda rudinī A. B. nūklyva Bavarijas sirdī, svātceļōjumu centrā Altotting'ā, kur sasalasūli un tod IRO vadeiba pīspīde nūmetnes vadeibu respektēt īdzeivōtōju, resp. vālātōju mozōkuma intereses un dūt jim pōrstōvi pōrvaldē. Un tikai ar IRO spīdīni tys tyka panōkts, cytaidi tautas brōlim i prōtā nanōce nūmetnes vadeibā pīlaist ari latgaļus. Tys ir vîns nu symtim gadējumu, kur radzams, kai tautas brōli praksē izvad tautas vîneibu. Par taisnu lītu A. B. vînmār ir stōvējis un organizējis tūs, kam taisnas lītas aizstōvēšona nav vînaldzeiga.

Kai legalitates pīkritējis A. B. ir gūdam izturējis sovu stōju diktaturas laikā un nūsarūbežōjīs kai Dzimtinē, tai ari trymdā nu diktaturas leidzskrējējim. A. B. ir raksturojams kai nūteikts latgaļs, cylvāks ar charakteru un nūteiktu stōju. Kai Latvijā, tai svešumā jys nav atsatōlynōjis nu tāvu tāvu tradicijom un tykumim. Šymā ziņā, jys nikō nav zaudējis. Dūmoju, ka vyslobōk jō stōju šymā ziņā raksturoj jō poša vōrdi, kurus šeit atsaļaunu citēt nu privatas vēstules: „Latgaļs asmu dzimis un par taidu palikšu leidz myuža beigom. Vyss, kas saistōs ar Latgolu, maņ ir svāts." Un ka šī nūteikti vōrdi ir aplīcynōti ar tikpat nūteiktim dorbim, zynōs pateikt kotrs, kam ir bejuse izdeveiba strōdōt kūpā ar A. B.

Uz 60 godu slīkšņa, nu kura A. B. var atsaskateit uz ceiņas pylnu myužu, gratulejam Latgolas ūzulu ar pateiceibas un respekta jyutom un vēlejam lobu veseleibu un ilgus godus ražeigā dorbā tūs pat īdealu gorā, kurim jys ir bejis uzticeigs nu sovas jauneibas dōrgajā tāva sātā!

L. Latkovskis